Sak 42.19	Ark 613	*Saksbeh.: OOps*
Resultat fra hønsefugltaksering og konsekvenser for rype - og skogsfugljakt 2019		

Saksdokumenter vedlagt:
- Opplegg for småviltjakt 2019, vedtatt i sak 06.19.
- Takseringsresultat 2019.

Bakgrunn.
Engerdal fjellstyre vedtok i forbindelse med opplegget for småviltjakta 2019 i sak 06.19 følgende:

Fjellstyrets vedtak:

1. *Engerdal fjellstyre vedtar opplegg for småviltjakta 2019 som foreslått. Fjellstyret tar stilling til ytterligere jakt på ryper og skogsfugl, fangstbegrensinger, jaktperioder mm for disse artene etter taksering i august.*
2. *Fjellstyret tar stilling til om det kan tildeles kort til turistbedrifter etter at takseringsresultatet foreligger i august, samt søknads- og tildelingsprosedyrer m.m. for disse.*
3. *Kortene som gjelder for jaktåret 2019/20 selges digitalt enten direkte via nettløsning eller via forhandlerløsning.*
4. *Betalt jaktkort som ikke benyttes refunderes ikke med mindre helt spesielle forhold foreligger.*
5. *Jaktrapportering er obligatorisk, og skal skje umiddelbart og senest 4 dager etter endt jakt. Jaktrapportering gjøres digitalt.*
6. *Daglig leder gis fullmakt til å avgjøre fortløpende og praktiske spørsmål som oppstår knyttet til vedtatte «Bestemmelser for småviltjakt på statsallmenningen 2019».*

Vedtaket innebærer at det i år er forhåndssolgt 140 ukeskort for jakt på småvilt inkludert ryper og skogsfugl i september.

På statsallmenningen i Engerdal har antall kort som er solgt variert de siste åra. Dette har gjort at det er stort sprik mellom alle dem som ønsker kort og de som får. Tidligere år har fjellstyrets fått kommentarer og tilbakemeldinger på sitt opplegg for småviltjakta. Meningene har vært forskjellige. Dels går kommentarene på opplegg (prissetting, lengde på jaktperioder og korttyper) og dels på kortantall. Det er også hevdet at takseringen slik den gjennomføres, ikke gir et korrekt bilde av produksjon og tetthet, samt at fjellstyret tolker resultatene for konservativt. Utenbygds jegere har uttrykt ønske om et større antall kort (at flere får jaktmulighet). Hytteeiere har uttrykt ønske om at en del kort kunne vært forbeholdt dem.

I løpet av sommeren 2017 arrangerte fjellstyret to kurstilfeller for takseringspersonell. I tillegg er det avholdt et slikt kurs også i juni 2018. Dette for å sikre oss at taksørene har felles metodeforståelse og for å sikre oss at takseringen har så høy kvalitet som mulig. Alle fjellstyrets taksører har nå fått tilbud om kurs og gjennomført det.

Takseringsresultatet 2017 og 2018 viste at tettheten av fugl og kyllingproduksjonen hadde en positiv oppgang sammenlignet med foregående år. Som kjent hadde fjellstyret for noen år tilbake en veldig begrenset jakt. I 2015 tilbød fjellstyret å løse inn alle forhåndssolgte kort, noe mange jegere gjorde som følge av en meget dårlig sommer for våre hønsefugler. I 2016 var det ikke jakt på ryper men kun en begrenset jakt på skogsfugl.

De siste åra har også takseringsresultatet blitt forelagt fjellstyret for å ta stilling til om det skal være mer salg av ytterligere kort og bestemme evt. fangstbegrensinger.

Nå er takseringsresultatet klart og resultatet legges fram for fjellstyret, slik at det kan ta stilling til hvorvidt det skal selges flere kort og hvordan fangstbegrensinger skal være.

Administrasjonens vurdering:

Takseringsresultatet gir en bra indikasjoner på hvor stor produksjonen av kyllinger har vært og tettheten med fugl pr areal. Takseringslinjene er lagt slik at de skal fange opp alle typer biotoper, for å gi et så riktig bilde som mulig over statsallmenningen som helhet.

Taksering som verktøy og metode er noe omdiskutert, men pr i dag har ikke fjellstyret noe bedre redskap å benytte seg av i forhold til å bestemme jakttrykk. Metoden som brukes er allment akseptert og flere og flere områder legger taksering etter denne metoden til grunn i sin forvaltning. Metoden gir et godt bilde på utvikling og trender.

Forutsetningene under våren og sommeren har etter administrasjonens bedømming vært ganske bra for kyllingproduksjonen. Riktignok var det litt vekslende og kjølig vær i deler av rugeperioden. Etter Fjelloppsynets oppfatning var det relativt bra med stamfugl i vinter, men antakelig litt mindre enn forrige vinter. Under sommeren har Fjelloppsynet registrert få kull med rype og skogsfugl, men det er først ved taksering en kan begynne å si noe mer sikkert om hvordan tilstanden er. I og med vi har to relativt bra år bak oss, var det forventet noen nedgang. Inntrykket før taksering har allikevel gitt forhåpninger.

Det ble i forkant av takseringen i 2015 lagt ut noen flere takseringslinjer for å bedre fange opp forekomsten av skogsfugl. Dette for å få et større datamateriale og større sikkerhet i estimatet. Tidligere år har takseringsresultatet påvist dårlig forekomst av skogsfugl på statsallmenningen. Tallene har vært så lave at fjellstyret har ønsket å se om det kunne skyldes at våre takseringslinjer gir et dårlig inntrykk av bestanden. Etter noen sesonger ser en nå at sikkerheten i tallmaterialet for skogsfugl er bedre.

Årets takseringsresultat for merparten av statsallmenningen viser at rypa har en kyllingproduksjon på 1,7 (5,6 i 2018, 5,5 i 2017, 3,9 i 2016 og 1,5 i 2015) kyllinger pr par (med et konfidensintervall mellom 1,1 og 2,2). Tettheten med fugl er 4 (14,8 i 2018, 11,3 i 2017, 4,7 i 2016 og 2,7 i 2015) pr km2 (med et konfidensintervall mellom 10 og 21,9). På 120,8 km linje er det gjort 48 (101 i 2018, 75 i 2017 og 45 i 2016) observasjoner av fugl og til sammen er det observert 153 (705 i 2018, 503 i 2017 og 252 i 2016) fugl på disse linjene. Oppsummert for rype kan en derfor si at sammenlignet med de to foregående år har kyllingproduksjonen gått markant

ned, tettheten av fugl er lavere og det er gjort merkbart færre fugleobservasjoner langs linjene i år. For statsallmenningen ligger tallene omtrentlig på samme nivå som i 2016, noe som betyr at det er et dårlig år. Den sørlige delen i Engerdal ser det riktignok bedre ut, men heller ikke her kan en si det er noe godt år. Den sørlige delen av statsallmenningen som har fjellområder felles med den privateide delen i kommunen er tallene høyere. Det skyldes nok at disse områdene jevnt over har en høyere produksjon, og historisk er det også slik at disse områdene har hatt en høyere tetthet og større produksjon enn områdene lenger nord i kommunen. Se for øvrig området «Vilt 1» og «Vilt 2» i takseringsresultatene.

For skogsfugl ligger kyllingproduksjonen på 0,4 (5 i 2018, 2,4 i 2017, 1,9 i 2016 og 1,1 i 2015) pr. høne, mens den totale tettheten av fugl er 4,7 pr km2 (CL 2,7 – 8,2) (6,3 i 2018, 5,3 i 2017, 4,4 i 2016 og 1,6 i 2015). På 122,9 km taksert linje er det gjort 58 (66 i 2018, 55 i 2017, 48 i 2016) observasjoner med til sammen 88 fugl (242 i 2018, 174 i 2017 og 150 i 2016) fugl. Oppsummert for skogsfugl kan en derfor si at sammenlignet med i fjor har kyllingproduksjonen økt merkbart, tettheten av fugl er noe høyere og det er gjort flere fugleobservasjoner langs linjene i år.

Resultatene viser i sum at det i år er en markert nedgang i både tetthet og produksjon. En kan sammenligne årets resultat med årene 2015 og 2016, som var dårlige år og som medførte en del krevende vurderinger ift administreringen av jakta.

Administrasjonen anbefaler derfor fjellstyret å ikke åpne for kortsalg utover de forhåndssolgte ukeskorta for september i 2019. Samlet sett vurderes situasjonen allikevel ikke så dårlig at en må avlyse all jakt. Derimot må en, som gjort i flere år, sette fangstbegrensinger. I tillegg bør en vurdere om det skal tilbys en frivillig ordning ift innløsing av kort. Meningene vil være mange om hvordan opplegget bør være, og en del jegere vil nok vurdere om det er noen vits i å jakte i det hele tatt. Derfor mener administrasjonen at en mulighet bør finnes for de som ønsker å ikke benytte seg av kortet.

Administrasjonens vurderinger kan utdypes litt mer i påfølgende underpunkter:

Kortantall:

Motivasjonen for å begrense antall kort i kombinasjon med fangstbegrensinger, er ønsket om å øke antallet stamfugl. Det er selvfølgelig slik at fravær av jakt ikke automatisk gir bra med fugl neste år, men en ansvarlig jaktrettshaver kan ikke i dagens situasjon selge et stort antall kort og håpe på at naturen ordner opp i dette sjøl. Dette ressonnemnetet vil nok ha noen kritikere da det bygger på at det er en sammenheng mellom antall solgte kort og antall skutt fugl. Nå er fugletettheten i Engerdal veldig lav i utgangspunktet, slik at en skal ikke slå seg til ro med et par år med oppgang. Målsettingen bør være at en på sikt får en høyere bestand av stamfugl og derigjennom ikke blir så sårbar i forhold til dårlige år. Det er også viktig å ha med i vurderingen at antallet kort er med på å styre «trengselen». For mange kort i et område vil fort gjøre at opplevelsen blir dårligere for jegerne.

En alternativ tilnærmingsmåte for å tilrettelegge for jaktmuligheter over en lengre del av sesongen, er at en i tillegg til ukeskortene i september selger et antall periodekort i oktober. Fra

jaktrapporteringen ser vi at de periodekortene som har vært de to siste åra utnyttes litt mer enn et ukeskort, men det er ikke slik at antallet jaktdager skiller seg markant fra ukeskortene. Når det i tillegg settes fangstbegrensinger, vil avskytingen av fugl pr jegeri praksis ligge omtrentlig litt over avskytingen i september. Derimot gir denne korttypen mulighet for å jakte når det passer jegeren i og med en velger tidspunktet over en lengre tidsperiode. Periodekortet har vært et tilbud spesielt innenbygdsboende jegere har klaget lite på.

En kan også se det slik at dersom en holder igjen på antallet kort en selger i september, vil det muliggjøre salg av flere kort lengre ut på høsten. Flere vil hevde at om en skal begrense jaktuttaket så bør en også vurdere å ha senere jaktstart. I forhold til ønsket om å tilby bofaste fuglejegere jakt i en lengre tidsperiode hver høst, er det viktig å merke seg intensjonen i fjelloven om at både innen- og utenbygds jegere skal ha rett til under like forutsetninger å kunne ha tilgang på jakt (uten hund vel og merke). En kan derfor ikke forbeholde oktoberjakt for innenbygdsboende. Kravet om fordeling mellom innen og utenbygds vil derfor raskt medføre at om en skal muliggjøre en ordning med oktoberjakt for innenbygdsboende jegere, så vil en fort ha behov for å selge et betydelig antall kort.

Kortantallet er et redskap dels for å styre antallet jegere i de ulike områder og dels for å begrense det totale jaktuttaket. Men kortantallet i seg selv er ikke et bra redskap for å styre uttaket av fugl. Det må i så fall gjøres i kombinasjon med ulike typer fangstbegrensinger. Undersøkelser (se bl.a Wegge m.fl.) viser at fredning av hofugl hos skogsfugl kan ha positive effekter i år med lave bestander. Hos skogsfugl er det derfor lagt inn en begrensning i uttak av hofugl i tillegg til den totale fangstbegrensingen.

Nå er det allikevel slik at om en freder en art er det ikke dermed sagt at den automatisk vil øke. Om man lar være å skyte ryper i år, er ikke det alene avgjørende for at det vil bli mer rype til neste år. Men man «tærer på kapitalen» og en vil oppnå et framtidig bestandsmål seinere enn en ellers ville gjort.

Administrasjonen foreslår altså at det ikke selges flere jaktkort for ryper og skogsfugl i september. Det foreslås heller ikke å selge dags- og/eller periodekort seinere i sesongen.

Fangstbegrensinger:

Administrasjonen foreslår samme fangstbegrensinger for septemberjakta som i 2018 med unntak av at det reduseres noe for skogsfugl og brunfugl fredes. I og med forslaget går ut på mindre totalt jakttrykk gjennom høsten, er kvotene foreslått slik delvis for at jakttilbudet skal være attraktivt.

Prissetting, Salgs- og betalingsprosedyre:

Slik administrasjonene foreslår er alle kort forhåndssolgt, og det vil derfor ikke være behov for vurdering av salgsprosedyre og prissetting av ytterligere kort.

Konklusjon:

I en tid med stort fokus på bestandsstørrelser er det viktig at fjellstyret står fram som en ansvarlig forvalter. Med forventet jakttrykk og avskyting er forslaget konservativt sett i forhold til størrelsen på statsallmenningen. Sett i forhold til faktisk takseringsresultat er det imidlertid ikke det.

Det hadde vært gledelig for fjellstyret å kunne tilby attraktive jaktmuligheter for flere og over en lengre periode enn forslaget legger opp til. På en annen side må en opptre som en ansvarlig og edruelig forvalter. Erfaringen tilsier at det vil være mange ulike reaksjoner på forslaget til opplegg. For fjellstyret vil det derfor være vanskelig å se bort fra det takseringsresultatet som ligger til grunn. Og med opplegget som foreslås mener administrasjonen at fjellstyret oppfyller de krav og forpliktelser som følger av Fjelloven og tilhørende forskrifter. Det er derfor slik at sjøl om en ønsker at en skulle hatt et større tilbud, er ressursen begrenset. Erfaringsmessig er det også utilfredsstillende å tilby en veldig sterkt begrenset jakt utover septemberjakta. Da er det på mange vis bedre å avstå i år og innvente bedre tider igjen.

Forslaget vurderes allikevel å være forsvarlig tatt i betraktning av at det på et relativt stort areal er solgt forholdsvis få kort i en begrenset periode.

<u>Administrasjonens forslag til vedtak:</u>

1. Det settes følgende fangstbegrensninger for septemberjakta (Gjelder forhåndssolgte jaktkort der ryper og skogsfugl er inkludert); 2 ryper pr jeger pr dag som dagskvote og 6 ryper pr jeger som ukeskvote. For skogsfugl gjelder dagskvoter på 1 skogsfugl pr jeger pr dag og 3 skogsfugl pr jeger som ukeskvote. Brunfugl er fredet.
2. Det åpnes ikke for salg av ytterligere kort for ryper og skogsfugl i 2019.
3. Jegere som ønsker å avstå fra jakt som følge av dårlig fugletilgang, gis mulighet til å få refundert 2/3 av kortprisen. Refundert kort kan ikke selges videre.
4. Jaktrapportering er obligatorisk, og skal skje umiddelbart og senest 4 dager etter endt jakt. Jaktrapportering gjøres digitalt.
5. Øvrige forutsetninger følger de bestemmelser som fjellstyret har vedtatt for småviltjakta 2019.